

dönüştü. Bu iletişimde parmaklarımıza kalbin lisanına, akılın diline dönüştüğü içindir ki yazmak, düşünülmüş ve pekişmiş konuşmalardır. Dilde sürçülisan affedilebilir, ancak yazıya dönüş konuştımlarda sürçükalem kabul edilmeyebilir.

 مَا يَلْفِظُ
 مِنْ قَوْلٍ
 اِلاَّ
 لَدَيْهِ
 رَقِيبٌ
 عَتِيدٌ “İnsan hiç bir şey söyemez ki onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir melek bulunmasın.” [2] ayeti, sadece dilimizden çikan konuşmalar için değil, aynı zamanda düşünerek parmaklarımızdan yazdığımız her bir mesaj için de geçerlidir. Değerli Kardeşlerim İslamî etiketli tv kanalı ve sitelerde açik saçıklık, gayrı meşru münasebetler normalmiş gibi sunulmakta, böyelece Müslümanlar zamanla tepkisizleştirilip aslı hüviyetlerinden uzaklaştırılmaktadır. Birçok Müslüman, altın tasta zehir içtiğinin farkına varamamakta, İslam toplumunda nice manevi ölümler gerçekleşmektedir. Gün geçtikçe Müslümanlar arasında, mahremiyet duygusu zayıflamakta; insanlar, sıkılıkla kendilerinin, eş ve çocuklarının fotoğraflarını facebook sayfalarında mahrem-namahrem farkı gözetmeksızın takipçilerinin beğenilerine sunmaktadır. Özellikle nişan, düşün gibi özel günlerin, mükellef soframardaki keyifli anların fotoğraflarını paylaşmak, özçekim/selfiye ile ikide bir kendi fotoğrafını çekip insanlara göstermek, whatsapp, viber gibi iletişim kanallarında en güzel fotoğrafını profil resmi yapmak gibi fiiller, kadın-erkek Müslümanlar arasında moda olmuş durumdadır. Kişi, paylaştıkları fotoğraflarla ilgili karşılıklı olarak benliği okşayıcı yorumlar yapmakta, yeni paylaşımalar için birbirlerini teşvik etmektedir. Oysa hakikatler bize, bu tür fiillerin enaniyeti okşayıp kamçıldığını, insanları imrendirdiğini, mahremiyet duygusunu zamanla öldürdüşünüsöyemektedir. Aynı şekilde, facebook, google +, twitter arkadaşlığı gibi adlar altında suiistimale açik dostluklar kurulmakta, söz konusu arkadaşlıklar sebebiyle İslam ahlaklı yozlaştırılmakta ve birçok aile bundan zarar görmektedir. Yüksek ilmi hakikatlerle meşgul olması gereken fertler dahi, olur olmaz magazin haberleri ile birbirini meşgul etmekte, mesaj yazıp okumaktan, traji-komik ilginç video seyretmekten aslı vazifelerine, evrad u ezkarına yeterli zamanı bulamamaktadır. Uzun zaman malayaniyatla meşguliyet, insanlarda suçluluk duygusuna, dolayısıyla da şevksızlık ve mutsuzluğa sebep olmaktadır. Ders ve sohbet ortamlarında kişiler ellerindeki telefon vasıtısı ile gerçek muhataplarından çok, sanal muhatapları ile ilgilenmekte, bunun sonucunda hem insan ilişkiler hem derslerin/sohbetlerin ahengi zarar görmektedir. Sosyal gruplarda, hadis/rivayet, menkibe, hatırlı, rüya adı altında, akıl ve mantık sınırlarını zorlayan, dolayısıyla Ehl-i sünnet anlayışını ve bahusus Kur’an davasını zan altında bırakıp ehlinin hücumuna zemin hazırlayan paylaşım yapmakta, bu tür mesajların sosyal gruplarda yayılması teşvik edilmektedir. Olur olmaz dünyevi işleri için insanlar iletişim zincirleri/grupları vasıtısı ile birbirlerini çeşitli sureleri ve tefriciye gibi kimi duaları okumaya zorlamakta, muhataplar mukaddes kelimi çok defa kerhen okumak durumunda bırakılmaktadır. Bu arada, belli dua ve surelerin belli işler için sürekli okutulması, okuma fiilini ibadet ruhundan uzaklaştırılmakta, meselenin özüne vakıf olmayan kişilerde, farkında olunmadan, tesirin

Muuml;sebbibuuml;l-esbabda değil doğrudan duanın kendisinde olduğu duuml;şuuml;n cesinin oluşmasını netice vermektedir. Akıllı telefonların sağladığı kolaylıkla, insanlar uzun dini metinleri birbirlerine sıklıkla güm;ndermekte, alan kişiler, çoğu zaman bu mesajları okuma imkânı bulamadığından silmek mecburiyetinde kalmaktadır. Bu ise üfete, kıymetli hakikatlerin nazarlarda aleladeleşmesine sebep olmaktadır. Bu ve benzeri durumlar, Kur’an talebeleri olarak bilişim vasıtalarını kullanma tarzımızı güm;zden geçirmemizi gerekli kılmaktadır. Hiç şuuml;phesiz, Çağın zararından emin olmanın yolu, onu Kur’anın nuru ile okumaktan geçer. Bu okumayı gerçekleştiremeyenler, sathileşirler, çağının öznesi değil nesnesi olurlar. Muhterem Kardeşlerim. Sosyal medya¸ bu yuuml;z yılın başlarında duuml;nya guuml;ndemine giren bir kavramdır. Sosyal medya denince¸ internet temeline dayalı özel iletişim kanalları kastedilmektedir. Bu kapsamda¸ messenger¸ twitter¸ facebook¸ viber¸ instagram gibi iletişim yolları insanların guuml;ndemine girmiştir. Muuml;sluuml;manlar da bu duuml;nyaya çok kısa suuml;rede ve yoğun olarak adapte olmuşlardır. Bu iletişim kanallarında resimler¸ yazılar¸ yemekler¸ nişan¸ duuml;ğuuml;n merasimleri¸ çeşitli içerikli mesajlar¸ sohbetler suuml;rekli paylaşımmaktadır. Tabîî bu paylaşılarda bir ölçü de bulunmuyor. Giderek bu duuml;nya Muuml;sluuml;manların değerlerini¸ erdemlerini kısacası ahlâklarını örseleyen ve zedeleyen bir hâ almaktadır. Özellikle bazı paylaşılarda dînen ve ahlâken aslâ tasvip edilemeyecek manzaralar ortaya çıkmaktadır. Bunun için de şu soru fikhî olarak da sorulmaktadır: Bir Muuml;sluuml;man erkek veya bayanın sosyal medyada hesap açıp burada paylaşımında bulunması câiz midir? Şimdi bu soruya kısaca cevap vermek gerekektir. Bir şeyi dînen yasaklayabilmek için önce onun "haram" olduğunu belirleyebilmek gerekir. Bazı şeyler doğrudan bazıları ise dolaylı yoldan haram olur. Mesela zina¸ adam ölduuml;rmek¸ fâiz ve kumar doğrudan haramdır. Eşkiyaya silah¸ cellada bçak¸ şarapçiya üzüm satmak ise dolaylı olarak haramdır. Bazen de bir şeyin haram ve yasak olması¸ zararının faydasından çok olmasından dolayı olur. Nitekim Kur'acirc;n'da içki ve kumarın insanlara bir takım faydaları olduğundan da bahsedilir. Fakat zararı yararından fazla olduğu için bunlar kesin olarak yasaklanır. Sosyal medyaya da bu açidan baktığımız zaman şunu söyilebiliriz: Sosyal medyanın hemen ve doğrudan haram olduğu söylenemez. Aynı şekilde faydasız olduğundan da bahsedilemez. Çünkü faydası da inkâr edilemez. O hâde bu medyayı helal ve haram olarak değerlendirmek kişilerin bireysel davranışlarına bağlı olacaktır. Yapılan paylaşım¸ atılan mesajlar ve servis edilen konuşmalar eğer dinî değerlerimize uygunsa bu âlet doğru kullanılıyor demektir. O zaman bundan istifâdenin haram olduğu söylenemez. Şayet yapılan paylaşımlar dinî değerlerimizi rencide edecek mâhiyette ise¸ o zaman da bu davranışın gouml;steren hesap sahiplerinin guuml;nah işledikleri söylenebilir. Yani sosyal medyanın helalliğini ve haramlığını kişilerin davranışları belirlemektedir. O zaman harama duuml;şmemek için Muuml;sluuml;manların bu medyayı belli bir ahlâk ve hassasiyet kurallarına uygun olarak kullanmaları gerekir. Sosyal medyanın ahlâk kurallarına uygun kullanılması için şu hususlara mutlaka dikkat etmek gerekir: 1. Emânet anlayışı. Yazı¸ söz¸ göz¸ sağlık her şey bize emânettir. Yerinde kullanmak gerekir. 2. Tecessüs yasağı. Mesaj ve paylaşılarda başkalarının özel hayatını ihlal edecek bir duruma duuml;şmemek gerekir. Başkalarının ayılarını araştırmamak ve bunları ortaya dökmemek lazımlı gelir. 3. Mahremiyetlere mutlaka riâyet etmek gerekir. Mesela kari-koca ve aile arasında kalması gereken mahrem ilişkilerin herkese açik hâle

getirilmesi dinen sakıncalı ve güm;na sebep olan davranışlardır. 4. Başkalarını özendirecek¸ rencide edecek paylaşılardan kaçinmak gereklidir. Mesela yiyecek ve giyecek paylaşımıları bu kısma girer. 5. Sırların korunması gereklidir. Sırlar aslâsosyal medyada paylaşılmamalıdır. Bütün bunlar göstermektedir ki¸ bir âleti kullanma¸ bir imkândan ve nimetten yararlanma noktasında Müslümanların farklı yaklaşımıları vardır. Müslüman belli değerler sistemine bağlı olduğu için herkes gibi olamaz. Onun için bu kurallara âdâb ve ahlâka riâyet etmesi gereklidir. Şunu da ifade etmek gereklidir ki; bu sosyal medyayı kuranların farklı hedefleri vardır. Bu hedeflerin maalesef insanlığı iyiye götürme olmadığı anlaşılmaktadır. Zira gelinen nokta ve sosyal medyanın sebep olduğu olumsuzluklar bunu göstermektedir. Mesela aile fertlerinin aynı evin içinde birbirinden kopuk yaşamaları gibi bir durum ortaya çikarilmektedir. Ayrıca maalesef iradesine sahip olamayan insanların¸ ahlâken sakıncalı¸ gayr-i meşru ve harama yönlendirici mecralara kolayca denetimsiz olarak ulaşmaları sonucunu doğurmaktadır. Bunu yok etmek mümkün olmadığına göre usulüne ve âdâbina göre ve güzelliklere ulaşmak noktasında kullanmak gereklidir. Sosyal medya kurucularının temel hedefi özel hayatı ihlal etmek ve bu özellik ve mahremiyet anlayışını yıkmaktır. Bu aslında eski Roma hukuku ve toplumunun bir anlayışıdır. Çünkü o toplumda ve hukukta mahremiyet mahrûmiyet olarak anlaşılıyordu. Yani "Ne kadar mahremiyetiniz olursa insan haklarından o kadar mahrûm olursunuz." diye bir anlayış vardı. Hâlbuki İslâm mahremiyeti teşvîk etmektedir. Bugün sosyal medyada da insanlar bir şeylerini paylaştıkça özgür olduklarına inanmaya başladılar. Bu¸ aslında ilkele doğru bir gidişdir. Bir başka husus da şudur: Sosyal medyayı oluşturanlar bu medya kanalıyla oluşan bilgi bankalarını kendi mülkü olarak kabul edip korkunç paralarla satmaktadır. Bu da İslâm'a aykırı bir durumdur. İşte bütün bu olumsuzluklara düşmemek için sosyal medya ahlâkı oluşturup bunu o ahlâk ve âdâb dâhilinde kullanmak gereklidir. Değerli Kardeşlerim Diyebilirsiniz ki peki nasıl bir sosyal medya ahlaklı. Şimdi ayet ve hadisler le bu ahlaklı tanımlayalım. Sahabe-i Kiram’dan Muaz b. Cebel’ün (r.a) sorusu üzerine, Peygamberimizin (s.) #1608;هَلْ
يَكُبُّ
النَّاسَ في
النَّارِ على
وَجُوهِهِم
إلاَّ
حصَائِدُ
ألْسِنَتِهِمْ “İnsanları yüzüstü cehenneme sürükleyen, ancak dillerinin ürettikleridir” [3] buyurması ne kadar sarsıcıdır. Dillerimizin ürettikleri yani konuştuğumuz kapsamına, zihinlerimizin ve ellerimizin ürettiklerini yani yazdıklarımızı da eklemeliyiz. Zira bugünün dünyasında tuşlarına dokunduğumuz bilgisayar vb. aletlerle ürettiklerimizin yazılı, görsel ve sosyal medyada nasıl yayıldığı herkesin malumudur. Evet, sadece konuşup yazdıklarımızdan değil, başkalarının gizli yönlerini araştırap ortaya koymak yadıklarımızdan, hakkında bilgimiz olmayan haber ve sözleri taşımaktan da kesinlikle sorgulanacağız.
يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا

اجْتَنِبُوا
كَثِيرًا
مِنَ
الظَّنِّ
nbsp;اِنَّ
بَعْضَ
الظَّنِّ
اِثْمٌ وَلاَ
تَجَسَّسُوا
وَلاَ
يَغْتَبْ
بَعْضُكُمْ
بَعْضًا
اَيُحِبُّ
اَحَدُكُمْ
اَنْ
يَاْكُلَ
لَحْمَ
اَخِيهِ
مَيْتًا
فَكَرِهْتُم
15;وهُ
وَاتَّقُوا
اللهَ اِنَّ
اللهَ
تَوَّابٌ
رَحِيمٌ “Ey iman edenler! Zandan
çok sakının. Zira zanların bir kısmı günahtır. Birbirinizin gizli
yönlerini/kusurlarını araştırmayın; biriniz diğerinizi arkasından
çekişirmesin…”[\[4\]](#) وَلاَ
تَقْفُ مَا
لَيْسَ لَكَ
بِهِ عِلْمٌ
اِنَّ
السَّمْعَ
وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَاد
14; كُلُّ
اُولَئِكَ
كَانَ عَنْهُ
مَسْؤُلاً “Bilmediğin
şeyin peşine düşme! Zira kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.”
[\[5\]](#) Bu dünyada yaptığı, konuştuğu ve yazdığı, yaydığı her şeyin hesabının Kiyamet
gününde mutlaka sorulacağının bilinci içinde olan Müslümanlar,
bugün bir “medya ahlâkı” oluşturmak zorundadırlar.
وَلَا تُطِعْ
كُلَّ
حَلَّافٍ

مَهينٍ (10)
هَمَّازٍ
مَشَّاءٍ
بِنَميمٍ (11)
مَنَّاعٍ
لِلْخَيْرِ
مُعْتَدٍ
اَثيمٍ “…Aşağılık, alaycı, laf taşıyan,
hayrı engelleyen, saldırgan, çok günahkâr…” [\[6\]](#) insan tiplerine
itaat ve itibar etmeyen, اِنَّ
الَّذينَ
يُحِبُّونَ
اَنْ تَشيعَ
الْفَاحِشَة
15; فِى الَّذينَ
امَنُوا
لَهُمْ
عَذَابٌ
اَليمٌ فِى
الدُّنْيَا
وَالْاِرَة
16; وَاللّهُ
يَعْلَمُ
وَاَنْتُمْ
لَاتَعْلَمُ
08;نَ “İman edenler arasında çirkin şeylerin yayılmasını isteyenlere
dünya ve ahirette elem verici bir azap” [\[7\]](#) olduğunun bilincinde bir medya ve
“sosyal medya ahlâkı”!... يَا
اَيُّهَا
الَّذينَ
امَنُوا لَا
يَسْخَرْ
قَوْمٌ مِنْ
قَوْمٍ عَسى
اَنْ
يَكُونُوا
خَيْرًا
مِنْهُمْ
وَلَا
نِسَاءٌ مِنْ
نِسَاءٍ عَسى
اَنْ يَكُنَّ
خَيْرًا
مِنْهُنَّ
وَلَا
تَلْمِزُوا
اَنْفُسَكُم
18; وَلَا

تَنَابَزُوا
بِالْاَلْقَابِ بِئْسَ
الِاسْمُ
الْفُسُوقُ
بَعْدَ
الْايمَانِ
وَمَنْ لَمْ
يَتُبْ
فَاُولئِكَ
هُمُ
الظَّالِمُونَ “Ey iman edenler! Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki de onlar kendilerinden daha iyidirler. (…) Birbirinizi karalamayın, birbirinizi kötü lakukanlarla çağırmayın. İmandan sonra fâsıklık ne kötü bir isimdir! Kim tevbe etmezse işte onlar zalimlerdir.”[8] ilkesine uyan bir sosyal medya! Efendimizin (s) ‘insanların en kötüleri’ diye nitelediği; “insanlar arasında laf taşıyanlar, dostların arasını bozanlar, masum kişilere sıkıntı verenler”[9] dışlayan bir sosyalmedya ahlâkı! Yine Rasûlüllah’ın (sav) “Yalandan sakınınız! Zira yalan günah işlemeye götürür.;
Günah işlemek de Cehenneme iletir.”[10] emri üzre yalandan uzak duran bir sosyal medya ahlâkı! يَا
اَيُّهَا
الَّذينَ
امَنُوا اِنْ
جَاءَكُمْ
فَاسِقٌ
بِنَبَأٍ
فَتَبَيَّنُوا اَنْ
تُصيبُوا
قَوْمًا
بِجَهَالَةٍ
فَتُصْبِحُوا عَلى
مَافَعَلْتُمْ نَ
“Size bir bozguncu bir haber getirirse onu araştırın; yoksa bilmeden bir topluluğa sataşırsınız da yaptığına pişman olursunuz”[11] ilkesi gereği her haberi süzüp alan bir sosyal medya ahlâkı! Hz. Ayşe annemize atılan iftiralara karşısında Allah, o günkü Müslümanlardan hangi ahlâk ilkelerine uymalarını istemişse, aynı ilkelerin bugün de geçerli olduğunun bilincinde bir sosyal medya ahlâkı!
لَوْلَا اِذْ
سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ
الْمُؤْمِنُونَ
وَالْمُؤْمِو

06;#1614;#1575;#1578;#1615;
#1576;#1616;#1575;#1614;#1606;#1618;#1601;#1615;#1587;#1616;#1607;#1616;#1605;#1618; #1582;#1614;#1610;#1618;#1585;#1611;#1575;
#1608;#1614;#1602;#1614;#1575;#1604;#1615;#1608;#1575;
#1607;#1584;#1614;#1575; #1575;#1616;#1601;#1618;#1603;#1612;
#1605;#1615;#1576;#1610;#1606;#1612; “O iftirayı işittiğinizde, erkek ve kadın
münlerin, kendiliklerinden iyi zanda bulunup, ‘Bu apaçık bir iftiradır’
demeleri gerekmez miydi?”[12] … #1575;#1616;#1584;#1618;
#1578;#1614;#1604;#1614;#1602;#1617;#1614;#1608;#1618;#1606;#1614;#1616;#1603;#1612;
#1608;#1614;#1578;#1614;#1602;#1615;#1608;#1604;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1576;#1616;#1575;#1614;#1601;#1618;#1608;#1614;#1575;#1607;#1616;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1604;#1614;#1610;#1618;#1587;#1614;
#1604;#1614;#1603;#1615;#1605;#1618; #1576;#1616;#1607;
#1593;#1616;#1604;#1618;#1605;#1612;
#1608;#1614;#1578;#1614;#1581;#1618;#1587;#1614;#1576;#1615;#1608;#1606;#1575;#1611;
#1608;#1614;#1607;#1615; #1607;#1614;#1610;#1617;#1616;#1606;#1575;#1611;
#1608;#1614;#1607;#1615;#1608;#1614;
#1593;#1616;#1606;#1618;#1583;#1614;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1607;#1616;
#1593;#1614;#1592;#1610;#1605;#1612; “Çünkü; siz bu
iftirayı dilinize doluyor, bilmediğiniz şeylerin ağzınızda geveleyip duruyordunuz; bunun da
önemsiz olduğunu sanıydunuz. Oysa bu Allah katında çok büyük bir
vebaldir.” [13]
#1608;#1614;#1604;#1614;#1608;#1618;#1604;#1614;#1575;
#1575;#1616;#1584;#1618;
#1587;#1614;#1605;#1616;#1593;#1618;#1578;#1615;#1605;#1615;#1608;#1607;#1615;
#1607;#1615; #1602;#1615;#1604;#1618;#1578;#1615;#1605;#1618;
#1605;#1614;#1575; #1610;#1614;#1603;#1615;#1608;#1606;#1615;
#1604;#1614;#1606;#1614;#1575; #1575;#1614;#1606;#1618;
#1606;#1614;#1578;#1614;#1603;#1614;#1604;#1617;#1614;#1605;#1614;
#1576;#1616;#1607;#1584;#1614;#1575;
#1587;#1615;#1576;#1618;#1581;#1614;#1575;#1606;#1614;#1603;#1614;
#1607;#1584;#1614;#1575;
#1576;#1615;#1607;#1618;#1578;#1614;#1575;#1606;#1612;
#1593;#1614;#1592;#1610;#1605;#1612; “Onu duyduğunuzda:
‘Bunu konuşup yaymamız bize yakışmaz. Hâşâ! Bu çok
büyük bir iftiradır’ demeli değil miyiniz?”[14]
#1575;#1616;#1606;#1617;#1614;
#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1610;#1606;#1614;
#1610;#1614;#1585;#1618;#1605;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1618;#1605;#1615;#1581;#1618;#1589;#1614;#1606;#1614;#1575;
#1575;#1578;#1616;
#1575;#1604;#1618;#1594;#1614;#1575;#1601;#1616;#1604;#1614;#1575;#15

78;ِ
 الْمُؤْمِنَاتِ لُعِنُوا
 فِى
 الدُّنْيَا
 وَالْاخِرَةِ وَلَهُمْ
 عَذَابٌ
 عَظيمٌ “Namuslu,
kötülüklerden habersiz mümin kadınlarla zina isnat edenler dünья ve
ahirette lanetlenmişlerdir.” [15] Bugün de birilerinin eşi, çocukları, yakınları
hakkındaki çeşitli isnatlara, yalan haber, asparagas ve dezenformasyonlara aynı
ahlâk ilkesi ile itibar etmeyen, hak-hakikatten yana bir sosyal medya ahlâki! Ne ki, bir
topluluğa veya şahsa zarar vermesi kesin olan bir haberi, doğruluğunu araştırmadan veya doğru
olsa dahi birilerini itham ve ilzam edecek biçimde kullanmaktan özenle
kaçınmaları gereken Müslümanların yönettiği medya vasıtalarının,
özellikle muarızları aleyhindeki her türlü malzemeyi değerlendirmekten
fütur etmediklerini görebilmekteyiz. İslâmî duyarlığa sahip oldukları halde,
rakip kişi ve kurumlar aleyhindeki haberleri, onları yıpratmak amacıyla yayanlar, aslında farkında
olmadan kendi kuyularını da kazmış olmakta ve genel anlamda Müslümanlara zarar
vermiş olmaktadır. Bu tür yayınlar, Müslümanlar arasındaki uçurumları
öylesine derinleştirmekte, nefret ve husumetleri öylesine artırmaktadır ki, bu durum
onların haktan ve hakiketten uzaklaşmalarına da yol açmaktadır. Peygamberimiz (s) bu
meyanda buyururlar ki:“Müslümanlar birbirlerinden ayrı/uzak kaldıkları
sürece Hak yoldan da uzaklaşmaya devam ederler.” [16] مَا
اَصَابَكَ
مِنْ
حَسَنَةٍ
فَمِنَ
 اللّهِ وَمَا
 اَصَابَكَ
 مِنْ
 سَيِّئَةٍ
 فَمِنْ
 نَفْسِكَ
 وَاَرْسَلْنَ
 اكَ
 لِلنَّاسِ
 رَسُولًا
 وَكَفى
 بِاللّهِ
 شَهيدًا “Bilelim ki, bize, iyilikten yana
ne gelirse Allah’tan, ama kötülükten yana ne gelirse de kendimizden
geliyor” [17]. Yine ظَهَرَ
 الْفَسَادُ
 فِى الْبَرِّ
 وَالْبَحْرِ
 بِمَا

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeleri](#)